

Banca Națională a României, 1880-2010

“Bătrâna Doamnă, tânără și la 130 de ani!”

Înființarea Băncii Naționale în 1880 a fost un pas important în modernizarea României și în afirmarea internațională a statului român, a cărui independență fusese recunoscută în Europa. Banca Națională s-a constituit ca societate anonimă, cu un capital românesc de 30.000.000 lei și avea privilegiul de a emite bancnote. Statul deținea o treime din acțiuni, iar celelalte două treimi aparțineau particularilor. Primele operațiuni ale BNR au început la 1 decembrie 1880. S-a trecut de la bimetalism la monometalismul aur, iar în 1890, cele șapte servicii ale băncii s-au mutat în Palatul de pe strada Lipscani, construcție care a influențat evoluția ulterioară a arhitecturii centrului financiar-bancar al Bucureștiului. Ziua de naștere a Băncii Naționale a României este 29 aprilie 1880, când a văzut lumina tiparului, prin publicarea în Monitorul Oficial, decretul domnesc de înființare. BNR s-a „ființat” însă printr-un lung proces pe tot parcursul anului 1880. În istoria băncilor centrale, BNR este, după o clasificare cvasiomologată, a 16-a bancă centrală din lume, dintre cele peste 200 câte există în prezent; deci chiar o „Bătrână Doamnă”. Această instituție s-a înființat cu 10 ani înainte de Banca Japoniei sau Banca Italiei și cu 33 de ani înainte de banca centrală a SUA.

Eugeniu Carada, fondatorul Băncii

Este, probabil, cel mai puțin cunoscut dintre fondatorii României moderne. Acest om a stat mai tot mereu în spate, dar a fost extrem de eficient. Eugeniu Carada este principalul autor al Constituției din 1866, redactată pe model belgian. Împreună cu Brătianu l-a adus în țară pe principele Carol. A organizat și ajutat mișcarea românilor din afara Vechiului Regat, din Transilvania, Basarabia, din Balcani. Pe listele lui de finanțare îi găsim, de exemplu, pe Iuliu Maniu sau A.C. Cuza. A jucat un rol esențial în procesul de înființare, apoi de funcționare și consolidare a Băncii Naționale a României. Practic a condus Banca timp de aproape trei decenii până la moartea sa, în 1910, refuzând în mod repetat funcția de guvernator.

Dar să ne întorcem în timp și să spunem că la 28 noiembrie 1880, au fost puse în circulație primele bancnote ale BNR. Acestea erau vechile bilete ipotecare, emise în baza legii din iunie 1877. Ele au fost transformate în bancnote, prin aplicarea unui supratipar, în culoare galbenă sau neagră,

Eugeniu Carada

care conținea titlatura băncii (Banca Națională a României), data (9 septembrie 1880), semnătura guvernatorului (I. I. Câmpineanu), a casierului (D. Bilcescu) și a cenzorului (S. Ioanide). Între 1900 și 1925, statul s-a retras dintre acționari, BNR devenind o instituție particulară privilegiată. În timpul războiului de reînțregire, banca a susținut financiar guvernul țării. Evenimentele militare au obligat-o să se refugieze la Iași și să accepte transferul tezaurului său la Moscova, fără ca acesta să mai poată fi recuperat integral. În timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, BNR a susținut cheltuielile acțiunilor militare, luând măsuri pentru a stăvi inflația și pentru a-și salva tezaurul propriu. Odată cu venirea regimului comunist, Banca Centrală a fost mai întâi etatizată (1946), devenind doi ani mai târziu Banca RPR, subordonată Ministerului de Finanțe. Reforma monetară din 1947 a fost urmată de cea din 1952. Din 1990, BNR și-a reluat funcțiile normale ale unei bănci centrale.